

Vesiympäristön monimuotoisuuden parantaminen Helmi –pienvesikunnostuksin

Roosa Kemppi, suunnittelija
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Satavesi Eurajoki-Lapinjoki –ryhmän kokous
4.4.2024

Helmi -elinympäristöohjelma

- Ympäristöministeriön ja Maa- ja metsätalousministeriön rahoittama luonnon monimuotoisuutta edistävä ja suojeleva ohjelma
- 2021-2030; määrärahat vuodeksi-kahdeksi kerrallaan
- Toteuttajina alueelliset ELY –keskukset (yksityismailla), Metsähallituksen luontopalvelut (valtion mailla), SYKE, Metsäkeskus, Riistakeskus sekä kunnat ja järjestöt
- Satakunnassa toteuttajana Varsinais-Suomen ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö
- Maanomistajalle vapaaehtoinen

Helmi –elinympäristöohjelman viisi teemaa tavoitteineen

1. **Suot:** luontaisen vesitalouden palauttaminen
2. **Lintuvedet ja kosteikot:** ehkäistään rehevöitymistä ja umpeenkasvamista uhanalaistuneiden vesilintujen elin- ja levähdysalueilla
3. **Pienvedet ja rantaluonto:** palautetaan vaellusyhteyksiä suuremmista vesistöistä puroihin, ennallistetaan mm. lähteikköjä ja hiekkarantoja
4. **Metsät:** hoidetaan mm. lehtoja, harjujen paahdeympäristöjä sekä muita uhanalaisten lajien metsäisiä elinympäristöjä
5. **Perinnebiotoopit:** hoidetaan perinneympäristöjä uhanalaisine lajeineen (niityt, kedot)

Työlajit metsien, soiden, purojen ja lähteiden ennallistuksissa: purokunnostukset

Työlajit metsien, soiden, purojen ja lähteiden ennallistuksissa: purokunnostukset – kiveäminen

- Kiveämällä monipuolistetaan (perattua ja/tai suoristettua) uomaa, jolloin purojakso muuttuu houkuttelevammaksi mm. kalojen poikastuotannolle suojapaikkojen ja virtausvaihteluiden ansiosta
- Kivet pitävät myös kutusoraikot puhtaana hiekasta ja toimivat kiinnittymisalustoina mm. vesisammaleille

SATAVESI-EURAJOKI-LAPINJOKI -RYHMAN KOKOUS
4.4.2024

Työlajit metsien, soiden, purojen ja lähteiden ennallistuksessa: purokunnostukset – puusuisteet

- Suisteilla voidaan ohjata vettä esim. suoristetussa uomassa mutkittelun ja virtausvaihteluiden lisäämiseksi sekä tuomaan varjoisia suojapaikkoja eliöille
- Usein sahattua puuainesta, myös suoraan uomaan kaadetut puut luonnonmukainen ratkaisu

4.4.2024

Työlajit metsien, soiden, purojen ja lähteiden ennallistuksessa: purokunnostukset – patorakenteet

- Purokunnostuksissa tarvitaan patoja esim. metsäojiin (alla) tai rajusti hiekoittuneisiin (oik.) uomiin

4.4.2024

Työlajit metsien, soiden, purojen ja lähteiden ennallistuksissa: purokunnostukset – patorakenteet

SATAVESI EURAJOKI-LAPINJOKI –RYHMÄN KOKOUS
4.4.2024

Työlajit metsien, soiden, purojen ja lähteiden ennallistuksissa: purokunnostukset – kutusoraikat ja poikasalueet

- Kalojen (usein taimen) lisääntymisalueita; aikuinen kala tarvitsee kuohkeaa soraa kudun laskupaikaksi ja syntyvät poikaset välitöntä suojaa kuoriutumisen jälkeen

- Olemassa olevat soraikat kuohkeutetaan mieluiten ns. Hartijoki –menetelmällä ja näiden viereen rakennetaan poikaskivikoita

Työlajit metsien, soiden, purojen ja lähteiden ennallistuksissa: lähteikköjen ennallistaminen

SATAVESI EURAJOKI-LAPINJOKI –RYHMÄN KOKOUS
4.4.2024

Työlajit metsien, soiden, purojen ja lähteiden ennallistuksissa: lähteikköjen ennallistaminen

- Työlajit pitkälti yhteneväisiä soisten elinympäristöjen ennallistamisen kanssa: patoja, pintavalleja, puuston poistoa...
- MÄRKÄ ja herkkä maasto → usein työt tehtävä käsityönä
- Vettymisvaikutukset joskus yllättäviä → kartoitettava myös lähikiinteistöt ja keskusteltava kaikkien osapuolien kanssa

Työlajit metsien, soiden, purojen ja lähteiden ennallistuksissa: lähteikköjen ennallistaminen

SATAVESI EURAJOKI-LAPINJOKI –RYHMÄN KOKOUS

4.4.2024

Työlajit metsien, soiden, purojen ja lähteiden ennallistuksissa: muuta muistettavaa

- Ennallistamisen tavoite oltava selvillä ennen toimia
- Huolellinen inventointi sekä lajistososelvitysten tarpeen arviointi
- Puroilla mielellään myös koekalastus
- Viereiset elinympäristöt vesien kanssa puuhatessa
- Mahdolliset vettymisriskit huomioitava

Kiitos mielenkiinnosta!

roosa.kemppi@ely-keskus.fi
+358 50 350 9572